

УДК 330.322(477.44)

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ВІННИЦЬКОГО РЕГІОНУ INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF VINNYTSIA REGION

Ставська Ю.В.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності,
готельно-ресторанної справи та туризму,
Вінницький національний аграрний університет

Бовк В.Ю.

студентка факультету економіки та підприємництва,
Вінницький національний аграрний університет

У статті дано визначення інвестицій, інвестиційного клімату та інвестиційної привабливості. Визначено основні чинники, які впливають на формування інвестиційної привабливості регіону, та дано оцінку інвестиційної привабливості Вінницької області. Проаналізовано географічну структуру надходжень іноземних інвестицій у даний регіон та основні галузі, в які найбільше інвестують. Досліджено стан та проблеми залучення прямих іноземних інвестицій у Вінницьку область та охарактеризовано шляхи їх вирішення.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна діяльність, інвестиційна привабливість, інвестиційний клімат, прямі іноземні інвестиції, іноземні інвестори.

В статье дано определение инвестиций, инвестиционного климата и инвестиционной привлекательности региона. Определены основные факторы, влияющие на формирование инвестиционной привлекательности региона, и дана оценка инвестиционной привлекательности Винницкой области. Проанализированы географическая структура притока иностранных инвестиций в данный регион и основные отрасли, в которые больше всего инвестируют. Исследованы состояние и проблемы привлечения прямых иностранных инвестиций в Винницкую область и охарактеризованы пути их решения.

Ключевые слова: инвестиции, инвестиционная деятельность, инвестиционная привлекательность, инвестиционный климат, прямые иностранные инвестиции, иностранные инвесторы.

The article defines investment, investment climate and investment attractiveness. The main factors that influence the formation of investment attractiveness of the region are determined and the investment attractiveness of the Vinnytsia region is estimated. The geographical structure of the inflow of foreign investments into the region and the main branches in which the most invested are analyzed. The state and problems of attraction of direct foreign investments in the Vinnytsia region are investigated and the ways of their solution are described.

Key words: investment, investment activity, investment attractiveness, investment climate, foreign direct investment, foreign investors.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. У сучасних умовах глобалізації світової економіки важливим є вдосконалення процесу залучення інвестицій у господарську діяльність, оскільки це є гарантом стабільного та ефективного розвитку економіки країни. Збільшення інвестиційних ресурсів та ефективне їх використання були й залишаються необхідними передумовами розвитку як держави у цілому, так і окремих регіонів. Важливою передумовою активізації інвестиційної діяльності та надходження інвестицій є оцінка інвестором інвестиційної привабливості держави чи регіону. Вінницька область володіє значним потенціалом, зокрема природними ресур-

сами, трудовими, виробничими і культурними ресурсами, що дає змогу розглядати регіон як об'єкт для залучення як вітчизняних, так і зарубіжних інвестицій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спираються автори. Проблема тика питань щодо поліпшення інвестиційної привабливості Вінницької області постійно знаходиться у центрі уваги науковців. Проблеми інвестиційної діяльності та інвестиційної привабливості регіонів, зокрема й Вінниччини, досліджено у працях таких вітчизняних науковців, як В.М. Бондаренко [1], В.В. Кириченко [5], Н.В. Корж [6], Т.М. Мараховська [8], Н.С. Островська [9], К.В. Петренко [10], Ю.В. Ставська

[12] та ін. Незважаючи на ретельні дослідження багатьох учених, це питання залишається розглянутим недостатньо і потребує подальших досліджень.

Формулювання цілей статті (**постановка завдання**). Метою статті є визначення інвестиційної привабливості Вінницької області, характеристика переваг та недоліків здійснення інвестиційної діяльності в регіоні та надання рекомендацій щодо поліпшення інвестиційного клімату Вінниччини.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Вінницька область є регіоном, який залучає іноземний капітал, адже володіє низкою факторів, що підтверджують його інвестиційну привабливість, серед яких: вигідне геополітичне розташування, високий рівень природно-ресурсної бази, дешева кваліфікована робоча сила, місткий споживчий ринок.

Від обсягів залучених іноземних інвестицій у регіон залежить насамперед рівень його економічного, соціального, культурного розвитку, тому для збільшення інвестиційних надходжень варто підвищувати інвестиційну привабливість регіону.

Перед тим як вкласти кошти, іноземні інвестори досить ретельно аналізують низку показників, які показують рівень розвитку регіону, його забезпеченість ресурсами та багато іншого. Такими показниками можуть бути: динаміка розвитку економіки та її окремих галузей; перспективи подальшого стабільного розвитку; рівень кваліфікації робочих кадрів, менеджерів, вартість робочої сили; перспективи експансії на інші ринки в майбутньому. Всі вищезгадані показники в комплексі становлять інвестиційний клімат регіону. Якщо вони є розвиненими й удо-

сконаленими, ефективно використовуються, то можна говорити, що існує інвестиційна привабливість регіону.

Під інвестиційним кліматом більшість науковців розуміє сукупність економічних, соціальних, політичних і правових факторів, які визначають стан інвестиційного процесу. Фактори інвестиційного клімату являють собою складну мозаїку. Одні з них негативно, інші позитивно впливають на формування інвестиційного клімату, можуть існувати постійно або тимчасово [7].

За даними Державної служби статистики, прямі іноземні інвестиції надходять у всі регіони України, але їх розподіл є досить нерівномірним. Так, найбільш інвестиційно привабливими областями станом на 01.10.2017 були Львівська, Дніпропетровська, Київська та Одеська області. Вінницька область зайняла 15-ту позицію серед областей (без урахування тимчасово окупованих Донецької та Луганської, а також АР Крим) (рис. 1).

Хоча Вінницька область і займає не перші місця у рейтингу всіх областей, але регіон є інвестиційно привабливим для іноземних інвесторів, оскільки має вигідне географічне становище, велику кількість розвіданих корисних копалин, високий розвиток промислової та аграрної сфер. Світова економічна криза, нестійка політична ситуація (військові дії на сході країни), нестабільність законодавства, погіршення економічної ситуації в країні тощо вплинули не тільки на інвестиційну привабливість країни, а й на обсяги надходжень інвестицій у регіон, що не дає змоги оптимізувати, модернізувати та розширити наявні виробництва Вінниччини, а також займатися подальшим упровадженням нововведень у виробничі процеси суб'єктів господарської діяльності.

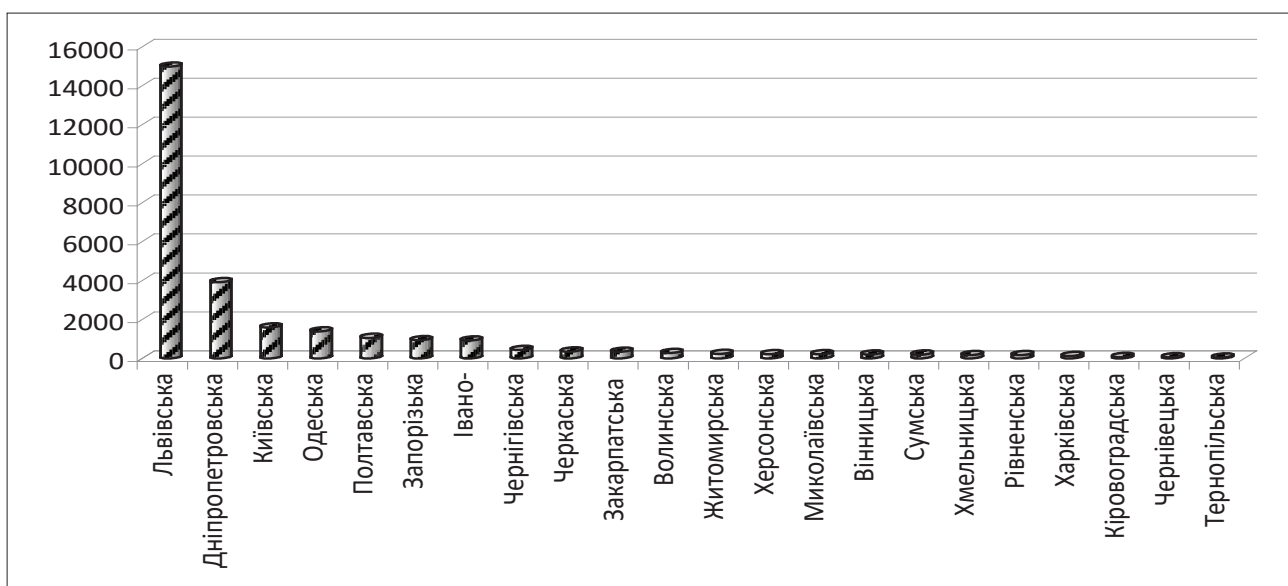

Рис. 1. Обсяги прямих іноземних інвестицій по регіонах України станом на 01.10.2017

Джерело: побудовано авторами за даними обласних управлінь статистики

Незважаючи на перераховані несприятливі фактори, обсяги прямих іноземних інвестицій із кожним роком невпинно зростають. Станом на квітень 2017 р. обсяги інвестованих іноземних коштів в економіку Вінниччини становили 181,2 млн. дол. США. Найбільше надходження інвестицій у Вінницьку область спостерігалось у 2014 р. (309,4 млн. дол. США), у 2015–2016 рр. простежувалося зменшення притоку інвестицій. Проте станом на 01.10.2017 обсяг прямих іноземних інвестицій у Вінницьку область становив 195,7 млн. дол. США, тоді як на 31.12.2016 ця цифра сягала лише 179,8 млн. дол. США, тобто надходження прямих іноземних інвестицій за 10 місяців 2017 р. порівняно з попереднім роком зросли на 15,9 млн. дол. США (табл. 1) [3].

Таким чином, бачимо, що в 2000–2004 рр. відбувалася тенденція до збільшення обсягів прямих іноземних інвестицій в Україну, разом із тим збільшувалася й частка Вінниччини у загальному обсязі прямих іноземних інвестицій. Починаючи з 2006 р. частка Вінницької області залишається приблизно на одному рівні (0,4–0,5 млн. дол. США). Хоча цей показник на перший погляд є мізерним, проте, беручи до

уваги велику кількість міст та районів в Україні, це досить непогана цифра, яка свідчить про привабливість Вінницького регіону для іноземних інвесторів.

Географічна структура надходження прямих іноземних інвестицій у Вінницьку область є досить розгалуженою, але водночас залишається відносно стабільною протягом тривалого періоду часу. Так, до Вінницької області інвестують більше 50 іноземних країн. Основними країнами – інвесторами капіталу в регіон у 2017 р. були: Кіпр (44,0 млн. дол. США), Австрія (32,9 млн. дол. США), Франція (30,3 млн. дол. США), Німеччина (17,8 млн. дол. США), Польща (13,8 млн. дол. США), Російська Федерація (8,4 млн. дол. США) (рис. 2) [3].

Ліва частина (57,0%) інвестицій зосереджена у місті Вінниці – 115,9 млн. дол. США. Тут створено індустриальний парк «Вінницький кластер холодительного обладнання», ведуться переговори з іноземними компаніями про створення спільних підприємств з іноземними інвестиціями та вкладаються кошти в уже існуючі у Вінниці такі підприємства. У 2017 р. місто отримало сертифікат від IBI-Rating, який підтверджує рейтинг

Таблиця 1

**Динаміка обсягу прямих іноземних інвестицій у Вінницьку область
у 1995–2017 рр., млн. дол. США**

Роки	Обсяги прямих іноземних інвестицій в Україну, млн. дол. США	Прямі інвестиції в економіці Вінницької області	Частка Вінницької області в загальному обсязі прямих іноземних інвестицій в Україну, %
1995	483,5	0,4	0,08
1996	896,9	5,4	0,61
1997	1438,2	6,6	0,46
1998	2063,6	12,5	0,61
1999	2810,7	12,3	0,44
2000	3281,8	12,9	0,39
2001	3875,0	22,0	0,57
2002	4555,3	27,3	0,61
2003	5471,8	47,8	0,87
2004	6794,4	60,4	0,89
2005	9047,0	65,8	0,73
2006	16890,0	79,1	0,47
2007	21607,3	108,3	0,51
2008	29542,7	152,6	0,52
2009	35616,4	161,3	0,45
2010	39824,5	184,6	0,46
2011	46293,5	205,3	0,44
2012	49494,4	226,4	0,46
2013	51705,3	248,2	0,48
2014	53704,0	309,4	0,58
2015	40725,4	223,0	0,55
2016	36154,5	179,8	0,51
2017	39144,0	195,7	0,51

Джерело: побудовано авторами на основі [3]

його інвестиційної привабливості на рівні invA+ (висока інвестиційна привабливість), який є дійсним до 30.06.2018 [11].

Також значні обсяги іноземних інвестицій зосереджено у Козятинському – 20,1 млн. дол. (9,9%), Барському – 9,5 млн. дол. (4,6%) та Вінницькому – 7,4 млн. дол. (3,6%) районах. Серед інших регіонів області провідні місця за обсягами іноземних інвестицій утримують: м. Ладизин, м. Козятин та Тульчинський, Тиврівський, Липовецький райони [3].

Хоча Вінниччина й спеціалізується здебільшого на сільському господарстві, проте іноземні інвестори надають безперечну перевагу промисловості, на яку припадає 157,7 млн. дол. США (77,5%) прямих іноземних інвестицій Вінницької області, у тому числі на переробну промисловість припадає 142,0 млн. дол. США (69,8%). Якщо проаналізувати цей показник за 2016 р. (131,7 млн. дол. США, або 73,2%), то можна з упевненістю сказати, що обсяги прямих іноземних інвестицій у промисловість Вінницької області зросли на 9,3 млн. дол. США (на 4,3%) [3]. При цьому станом на 31.12.2017 сільське, лісове і рибне господарство Вінниччини отримувє лише 21,1 млн. дол. США (10,3%) іноземних інвестицій; якщо порівнювати з попереднім роком, цей показник становив 24,2 млн. дол. США (13,5%). Тобто в 2017 р. порівняно з 2016 р. обсяги прямих іноземних інвестицій, спрямованих у сільське, лісове та рибне господарство Вінниччини, скоротилися на 3,1 млн. дол. США (на 3,2%) [3].

Незважаючи на сучасні тенденції, пріоритетними галузями для інвестування у Вінницькій області є агропромислове виробництво, харчова промисловість, машинобудування і металообробка (завод «Маяк» – радіатори, «Форт» – зброя, Агрегатний завод – насоси), електроенергетика, хімічна промисловість, ІТ (інформаційно-комунікаційні технології), туризм [2].

Для поліпшення інвестиційної привабливості Вінницької області необхідна ефективна реалізація таких заходів, як:

- створення умов для зростання обсягів іноземних інвестицій;
- створення системи комплексного пошуку потенційних інвесторів виходячи з наявних переваг регіону на основі залучення до пошуків обласної комунальної установи «Вінницька інвестиційно-інноваційна компанія», створення та функціонування «Агенції регіонального розвитку Вінницької області»;
- висвітлення позитивного досвіду інвестиційної діяльності на форумах, семінарах, конференціях, виставках, інвестиційному порталі Вінницької області;
- проведення Road-Show та різних інвестиційних майданчиків із презентацією інвестиційних проектів Вінницької області;
- розроблення та затвердження на регіональному рівні дорожньої карти для інвестора;
- мінімізації рівня адміністративних бар'єрів на шляху входу на товарні та ресурсні ринки нових підприємств;
- координація проектів усіх зацікавлених сторін щодо роботи з потенційними інвесторами для формування партнерських стосунків між органами місцевої влади та міжнародними організаціями [13].

Виконання вищенаведених заходів призведе до поліпшення інвестиційного клімату області, її інвестиційної привабливості, забезпечить збільшення обсягів прямих іноземних інвестицій та розвитку Вінницького регіону в цілому. За ефективного виконання Стратегії регіонального розвитку Вінницької області до 2020 р. можна досягти значного поліпшення в обсягах надходжень інвестицій від іноземних інвесторів, що призведе, своєю чергою, до розвитку всієї області.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Отже,

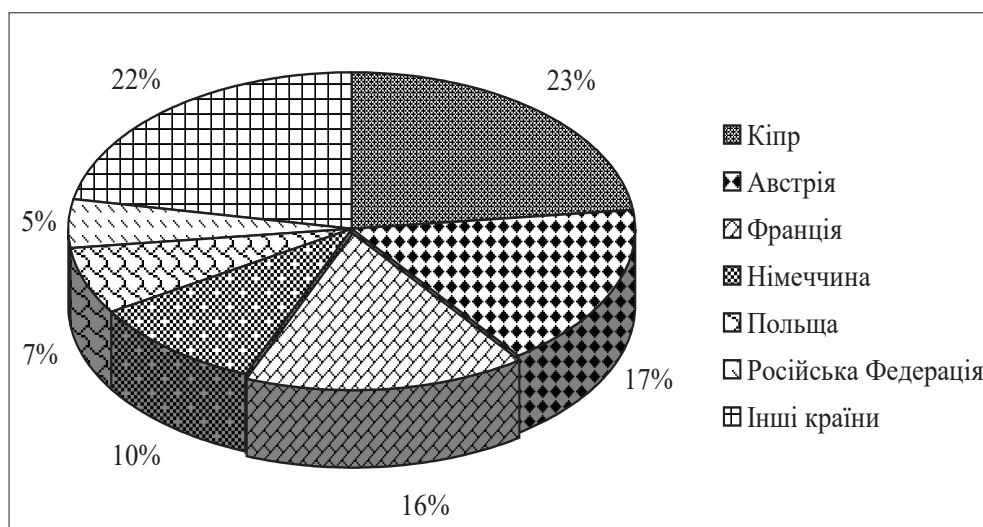

Рис. 2. Основні країни-інвестори у Вінницьку область

Джерело: побудовано авторами на основі [3]

на формування інвестиційної привабливості регіону впливає низка чинників, серед яких є як позитивні (вигідне географічне розташування, наявність природних ресурсів, дешева робоча сила тощо), так і негативні (нестійка політична ситуація, нестабільність законодавства, інфляція, міграція робочої сили тощо) фактори. Вінницька область належить до групи регіонів високого рівня інвестиційної привабливості. Але у Вінницькій області, як і в Україні загалом, умови інвестування останнім часом погіршилися передусім через дію несприятливих фак-

торів загальнонаціонального значення. Для поліпшення інвестиційного клімату в регіоні та активізації інвестиційної діяльності варто звернути увагу на пріоритетні галузі, такі як аграрний сектор, харчова промисловість, туризм та ін.

Таким чином, інвестиційна привабливість регіону відіграє велику роль у системі ефективного функціонування національної економіки й є ключовим фактором підвищення конкурентоспроможності регіону, забезпечення високих і стійких темпів соціально-економічного зростання.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бондаренко В.М. Особливості інвестиційної привабливості Вінницької області. Збірник наукових праць ВНАУ. 2013. С. 3–15.
2. Вільчинська О.М., Боднар Ю.І. Кількісна оцінка інвестиційної привабливості регіону (на прикладі Вінницької області). Мукачівський державний університет. 2017. С. 408–414.
3. Головне управління статистики у Вінницькій області. URL: <http://www.vn.ukrstat.gov.ua/>.
4. Державна служба статистики. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
5. Кириченко В.В. Інвестиційний розвиток Вінницької області. Науковий вісник МНУ імені В.О. Сухомлинського. Економічні науки. 2015. С. 54–57.
6. Корж Н.В. Залучення інвестицій: політика, проблеми, механізми (на прикладі Вінницького регіону). Економіка і організація управління. 2016. С. 74–83.
7. Крамаренко К.М. Формування інвестиційного клімату України в сучасних умовах. Глобальні та національні проблеми економіки. 2015. Вип. 8. С. 188–191.
8. Стан інвестиційної діяльності у Вінницькій області / Т.М. Мараховська, Н.В. Трач, О.О. Червоняк. Збірник наукових праць ВНАУ. 2012. С. 73–78.
9. Островська Н.С., Гриник В.Ю. Особливості залучення прямих інвестицій в економіку України. Молодий вчений. 2017. С. 978–981.
10. Петренко К.В. Інвестиційний клімат України в умовах інтеграції: проблеми та напрямки покращення. Бізнес Інформ. 2017. С. 71–75.
11. Рейтинг інвестиційної привабливості Вінницької області у 2017 році. URL: <http://www.vmr.gov.ua/Branches/Lists/EconomicsBusinessAndInvestments/ShowContent.aspx?ID=307>.
12. Ставська Ю.В., Петрук Н.В. Аналіз інвестиційної привабливості аграрних підприємств Вінниччини. Глобальні та національні проблеми економіки. 2016. С. 513–518.
13. Стратегія регіонального розвитку Вінницької області до 2020 р. URL: http://dfr.minregion.gov.ua/foto/projt_reg_info_norm/2016/02/Strategiya-Vinnichchini-2020.pdf.